

Vastineet, luonnosvaihe

PROJEKTIN NIMI Kuhmon kaupunki Mäntymäen Yrityspuiston asemakaavan muutos ja laajennus (aurinkovoimapuisto)	Kaavan laatija Tiia Luukkonen Kaisa Winblad YKS-664	Päiväys 19.6.2025
--	---	----------------------

Asemakaavan luonnos oli yleisesti nähtävillä 11.4.-10.5.2025 valmisteluvaiheen kuulemista varten (AKL 62 § ja MRA 30 §). Kaavaluonnoksesta saatiin seuraavat lausunnot, joihin on laadittu vastineet. Mielipiteitä kaavaluonnoksesta ei annettu.

Lausunnot

1. Kainuun ELY-keskus

Suunnittelualue sijoittuu voimassa olevassa yleiskaavassa pääasiallisesti vanhan raviradan alueelle ja osin asemakaavoitetulle teollisuusalueelle. Kainuun ELY -keskus toteaa, että yleiskaava on väline, jolla yleispiirteisesti ohjataan maankäyttöä ja sovitetaan toimintoja yhteen. Asemakaavalla puolestaan ohjataan alueiden käytön yksityiskohtaisempaa järjestämistä. Koska Kuhmon keskustaajaman osayleiskaava on hyväksytty vuonna 2014, voimassa olevaa yleiskaavaa ei voida pitää MRL 42 §:n tarkoittamana ilmeisen vanhentuneena yleiskaavana. Kuhmon yleiskaavan tilannetta on kuitenkin jo sivuttu viereisen teollisuusalueen asemakaavoituksen yhteydessä. Tuolloin on todettu, että yleiskaavassa osoitettu ravirata on käytöstä poistettu eikä sille ole löytynyt uutta käyttöä. Näin ollen Kainuun ELY-keskuksen näkemyksen mukaan raviradan aluevarausta voidaan pitää vanhentuneena, eikä kaava-asiakirjoihin perustuen pidä ongelmana aurinkovoimapuiston sijoittamista entisen raviradan alueelle, sillä hanke on mahdollista sopeuttaa yleiskaavan kokonaisuuteen.

Asemakaavalla mahdollistetaan energiaomavaraisuuden vahvistamista ja edistetään puhdasta siirtymää sekä asetettuja ilmastotavoitteita. Näin asemakaava toteuttaa myös valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita (VAT) uusiutuvan energian osalta.

Koska kyseessä on entinen ravirata, on oletettava, että aurinkopaneelit telineineen ja huoltotiet on helpompi sijoittaa alueelle ilman merkittävää infrarakentamista, jolloin ympäristövaikutukset jäävät vähäisemmiksi. Kaavalla muutetaan voimassa olevassa asemakaavassa osoitettua MU-alueen sijaintia ja kaavan toteutuessa tällä voi olla vaikutusta virkistyskäyttömahdollisuuksiin. Kaavaselostuksessa voisi tarkentaa, miten ulkoilureitistön jatkuvuus tulee turvatuksi, kun ravirata aidataan.

Voimassa olevaan asemakaavaan verrattuna Nurmestien varren asutuksen ja teollisuuden väliin tulee kaavamuutoksen myötä leveämpi metsäinen alue, joka osaltaan antaa paremman maisemallisen suojan asutukseen.

Hulevedet

Kaavamääräyksen mukaan aurinkovoimalle osoitetun korttelialueen hulevesiä ei saa johtaa suoraa Särkipuron suuntaan. Määräyksestä saa ristiriitaisen ja mahdollisesti puutteellisen kuvan alueen hulevesien hallinnasta. Kaavaselostuksesta ei ilmene, miten alueen hulevesien hallinta toteutetaan. Alueidenkäyttölain 13 a luku käsittelee hulevesiä koskevia erityisiä säännöksiä. Lain 103 i §:n mukaisesti kunta vastaa hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella. Näin ollen, Kainuun ELY-keskus ehdottaa, että hulevesien hallinnan suunnittelu yhdistettäisiin viereisen teollisuusalueen kanssa, jolloin koko suunnittelualueen osalta hulevesien hallinta on mahdollista toteuttaa yhtenäisesti jo ennen varsinaista rakentamista.

Luonnonsuojelu

Kaavan luontoselvitys perustuu voimassa olevaa asemakaavaa varten vuonna 2020 tehtyyn luontoselvitykseen. Selvitys on kattanut myös asemakaavalaajennuksen alueen, joten sitä voidaan pitää riittävänä. Tehdyssä luontoselvityksessä on tuotu esille arvokkaana luontokohteena kaava-alueen eteläpuolinen luonnontilainen Särkipuro, jonka varrelta on tunnistettu metsälain (1093/1996) 10 §:n mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Särkipuron ympäristö on osoitettu yleiskaavassa luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi, jonka käyttöä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen ja eliölajien säilyttämisedellytykset.

Kaavaselostuksessa Särkipuron alueen todetaan jäävän suunnittelualueen eteläpuolelle ja sen ekologisen tilan säilyminen on huomioitu hulevesien osalta. Kainuun ELY -keskus pitää erityisen tärkeänä, että hulevesiä koskeissa kaavamääräyksissä on huomioitu Särkipuron veden laadun säilyminen.

Kaavalla voi olla välillisesti vaikutuksia arvokkaan puroelinympäristön säilymiseen kaavan asettaessa rajoitteita nykyisille ulkoilureiteille. Kaavaselostuksen mukaan raviradan alueelta on etelään suuntautuva polkuyhteys, joka ylittää Särkipuron. Tämä kulkureitti estyy alueen aitaamisen myötä. Totutun yhteyden poistuttua ulkoilijoiden kulku voi suuntautua ohjatusti ja helppokulkuisessa maastossa ohjaamattomanakin lähemmäksi arvokasta puroympäristöä. Lisäksi vuonna 2021 hyväksytyssä Mäntymäen asemakaavassa osoitetaan Sotkamontien varresta kohti kaavaluonnoksen aluetta kaartuva ohjeellinen ulkoilureitti. Kainuun ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kaavan vaikutusta arvokkaaseen pienvesiympäristöön tulee kuvailla ja arvioida perusteellisemmin edellä mainitut seikat huomioon ottaen.

Vastine:

Kaavaselostusta on täydennetty vaikutusten arvioinnissa kuvauksella ulkoilureitistön ja virkistyskäytön jatkuvuuden turvaamisesta. Kaavan vaikutusten arviointia Särkipuron alueeseen on tarkennettu ulkoilureittien ohjaamisen ja niiden vaikutusten näkökulmasta.

Asemakaavaan sekä kaavaselostukseen on tarkennettu hulevesimääräyksiä sekä kuvausta hulevesien käsittelystä. Rakennusluvan yhteydessä on esitettävä koko tonttia koskeva selvitys hulevesien käsittelystä. Hulevedet tulee imeyttää tai viivyttaa tontilla, tai pois johdettava järjestelmän on oltava hulevesiä viivytävä. Suositeltavaa on laatia koko teollisuusalueelle yhteinen hulevesisuunnitelma. Lisäksi aurinkovoima-alueella tulee huolehtia, ettei hulevesiä johdeta suoraan Särkipuron suuntaan. Myös rakentamisen aikaisten hulevesien hallinnasta tulee huolehtia.

2. Kainuun liitto

Kainuun liitto on antanut lausunnon Mäntymäen aurinkovoimapuiston asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 21.1.2025.

Asemakaavaluonnos

Kainuun maakuntavaltuuston hyväksymän (22.12.2021, § 41) Kainuu-ohjelman yhtenä tavoitteena on, että Kainuu kasvattaa painoarvoaan merkittävänä uusiutuvan energian tuottajana. Kainuun liitto toteaa, että Kuhmon Mäntymäen yrityspuiston asemakaavan muutos ja laajennus edistää omalta osaltaan Kainuu-ohjelman uusiutuvan energian tuotannon tavoitteiden toteutumista.

Kainuun liitto toteaa huomioitavaksi asemakaavan kaavaselostuksessa ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa maakuntakaavaa koskevassa kappaleessa, että suunnittelualue sijaitsee voimassa olevassa maakuntakaavoituksessa osoitetulla maa- ja metsätalousvaltaisella alueella

(M, aluevaraus). Asemakaava aineistossa mainittujen Kainuun voimassa olevien yleisten suunnittelumääräysten lisäksi Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 annetut energian siirron yleiset suunnittelumääräykset on hyvä huomioida aineistossa.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa asemakaavaluonnoksesta.

Vastine:

Kaavaselostusta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa on päivitetty maakuntakaavamerkintöjen ja -määräysten osalta.

3. Kainuun museo

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualueella ei sijaitse valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita tai maisemia. Suunnittelualueen eteläpuolella, vain noin 100 metrin päässä suunnittelualueen rajasta, sijaitsee paikallisesti arvokas rakennuskohde, Tammela. Se on pieni hirsirakennus vuodelta 1939, joka on Talvisodan aikana toiminut Jämäksen kasarmien varakomentopaikkana Kuhmon kulttuuriympäristöohjelmassa mainitaan, että talo on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan ja että se on rakennushistoriallinen erikoisuus pohjakaavansa vuoksi. Kulttuuriympäristöohjelmassa kohde on merkitty arvokkaaksi ympäristöksi/kokonaisuudeksi.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Mäntymäen Yrityspuiston asemakaavan muutos- ja laajennusalueelle on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2020 (Mikrolitti Oy). Suunnitellulla aurinkovoimapuistoalueella ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsee yksi muu kulttuuriperintökohde, kolme muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamaa historiallisen ajan kiinteää muinaisjäännöstä ja yksi mahdollinen muinaisjäännös.

Kulttuuriperintökohde on Mäntymäki, mjrek. 1000019860. Kohteessa on osa Salpalinjaan kuuluvaa puolustusketjua, jonka rakentaminen aloitettiin 1940. Kohteessa on neljän tykin patteri. Tykkiasemat ovat maahan kaivettuja kuoppia, joiden leveys on 6 metriä ja pituus 4 metriä. Patterin luoteispuolella on lisäksi luhistunut majoituskorsu, koko on 8 x 5 metriä. Kiinteät muinaisjäännökset ovat Välimäki 1; 1000040392, Välimäki 2; 1000040393 ja Välimäki 3; 1000040394. Edellä mainituissa kohteissa on tervahaudat. Lidar- tutkimuksissa havaittiin mahdollinen muinaisjäännös Välimäki 5, 1000054736. Kohteessa on todennäköisesti tervahauta, joka olisi näin ollen muinaismuistolain rauhoittama. Kohdetta ei ole arkeologi tarkastanut maastossa.

Kainuun Museo on tehnyt muinaisjäännösrekisteriin muutoksia. Kaavaluonnoskartassa merkinnällä sm-4 Välimäki 4 on vaihdettava nimeksi sm-4 Välimäki 5. Kainuun Museo lisäsi mahdollisen muinaisjäännöksen muinaisjäännösrekisteriin oli nimellä Välimäki 4, mutta rekisterissä oli jo kohde samalla nimellä.

Kaavaluonnoskartan perusteella kohde Välimäki 3 sijaitsee aurinkopaneelleille varatulla alueella ja samoin kuin mahdollinen muinaisjäännös Välimäki 5. Mahdollinen muinaisjäännös on tarkastettava arkeologin toimesta. Kainuun Museo voi tarkastaa yksittäisiä kohteita virkатыönä. Kohde Välimäki 2 on kahden teollisuusrakennuksen välissä, mutta tarkalla suunnittelulla muinaisjäännös ei ole vaarantumassa. Sille on jätettävä riittävä suoja-alue ja se on otettava huomioon hankkeen jokaisessa vaiheessa.

Hankkeen toteutuksessa kohteet Välimäki 3 ja Välimäki 5 ovat vaarantumassa. Muinaismuistolain 1 §:n mukaan kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kielletty. Muinaismuistolain 13 § velvoittaa yleisissä hankkeissa selvittämään muinaisjäännösten olemassaolon hankealueilla ja hankkeen vaikutus niihin. Kainuun Museo

katsoo, että muinaismuistolain 13 §:n mukainen neuvottelu on tässä tapauksessa pidettävä. Siinä selvitetään, voidaanko muinaisjäännökseen kajota. Jos päätetään, että muinaisjäännökseen voidaan kajota, selvitetään, minkälaiset ja kuinka laajat arkeologiset tutkimukset ovat riittävät. Kokouksesta tehdään muistio liitettäväksi hankkeen asiakirjoihin. Neuvotteluissa tulee olla mukana Museovirasto ja siellä on kuultava maanomistajia. Muinaisjäännöksen kajoamisesta ja päättää Museovirasto.

Arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ja kaavoituksesta lisätietoa:
https://stmuseovirastoprod_blob_core_windows_net/museovirasto/Kulttuunvmparisto/arkeoloinen_kulttuuriperinto_kaavoitus_2020.pdf

Vastine:

Kaava-aineistoon on päivitetty muinaismuisto sm-4 nimelle Välimäki 5.

Muinaismuistolain 13 § mukaisen neuvottelun tarvetta selvitettiin Museoviraston kanssa luonnoksen nähtävilläolon jälkeen. Museoviraston antaman arvion perusteella ei ollut tarvetta muinaismuistolain 13 § mukaiselle neuvottelulle. Energiahuollon alueella sijaitsevat historiallisen ajan tervahaudat on osoitettu asemakaavassa muinaismuistoalueina, joiden kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu kajoaminen on kielletty. Lisäksi yleisen suunnittelumääräyksen mukaan kohteet tulee huomioida alueen rakentamisessa muinaismuistolain 5 § määrittämällä tavalla.